

15.10.23

Høring budsjett 2024 – Familie- og kulturkomiteen, oktober 2023.

Norges museumsforbund representerer de norske museene; både museene i det nasjonale museumsnettverket i Kulturdepartementet, universitetsmuseene, museer under øvrige departementer, private museer samt de samiske museene under Sametinget. Museumsforbundet er en interesseorganisasjon som arbeider for museenes faglige og økonomiske utvikling gjennom arbeidet i organisasjonens sekretariat og i ni ulike fagseksjoner.

Kulturdepartementets budsjettproposisjon for 2023 bar preg av å være et krisebudsjett med få nye satsinger. Revidert Nasjonalbudsjett 2023 ga imidlertid noen positive signaler. Viktig for alle museene under Kulturdepartementet var tillegget som kompenserte for gapet mellom Finansdepartementets opprinnelige beregning av pris- og lønnsvekst og den langt høyere reelle veksten. Det kom godt med for museene. I tillegg var det svært positivt at flere av museene med nybygg fikk økte driftstilskudd knyttet til disse. Det fikk man verken i det opprinnelige 2023-budseet eller for 2022. Det bidro til at museer med nye bygg kunne puste litt lettere med tanke på de økende kostnadene og kanskje opprettholde bemanningen som enkelte av dem har måttet redusere for å få budsjettene til å gå opp.

Økte driftsmidler

Det er svært gledelig at dette videreføres i forslaget til 2024-budsjett og at det også foreslås en økning på elleve millioner kroner til Sørlandets Kunstmuseum. Det vil gjøre det mulig å åpne Kunstsiloen i 2024. Museumsforbundet stiller seg imidlertid undrende til hvorfor de to millionene i økt driftstilskudd til Telemark Museums nybygg i Brekkeparken, som ble lagt inn i budsjettbehandlingen i Stortinget, ikke videreføres. Vi mener dette må likebehandles med de øvrige museene. De ti millionene som ble bevilget til KODE er heller ikke videreført. I Innst. 14 S (2022-2023) omtales ikke denne økningen som en engangsbevilgning til et konkret tiltak, men som fast med den begrunnelse at «en fast økning av driftsbevilgningen til KODE ville gitt institusjonen bedre handlingsrom til å gjennomføre fremtidig rehabilitering og vedlikehold på en god måte». Vi ber om at komiteen bidrar til å sikre videreføring av disse bevilgningene.

Det er svært gledelig at økningen i driftsmidler til Norsk Skogfinsk Museum fra RNB videreføres. Det er et første steg mot en bedre driftssituasjon for det nye museet, men må følges opp i kommende budsjetter. Forslaget om ti millioner kroner til videre planlegging av nybygget for RiddoDuottarMuseat er også viktig, ikke minst for muligheten til å vise samisk kunst i en større bredde. Det er også et viktig oppfølgingspunkt i Museumsmeldingens Kunst i Nord-satsing.

Andre satsinger

Ut over dette er det ikke mange forslag i Kulturdepartementets budsjettforslag for 2024 som vitner om at Regjeringen legger opp til en tydelig satsing på de mange gode ambisjonene og konkrete tiltakene som ble foreslått i Museumsmeldingen. Museumsforbundet er klar over at det fortsatt er krevende tider med krig og krise samt etterdønninger av covid for Regjeringen. Det er det for museene også. Når det er sagt inneholder budsjettforslaget mange gode enkelttiltak til museer som vil komme godt med i deres videre arbeid med å styrke ulike sider av driften. Noen av disse, som støtte til vedlikehold av kulturhistoriske bygninger til Buskerudmuseet og Vest-Telemark Museum, har

tilknytning til prioriteringer som ligger i Museumsmeldingen, men må karakteriseres som en svært forsiktig start på det store behovet kartleggingen Kulturrådet gjorde i 2019 avdekket.

Kompensasjon lønns- og prisvekst

Den foreslåtte kompensasjon for pris og lønnsvekst i forhold til opprinnelig 2023-tildelinger er for de fleste av museene i Kulturdepartementet, som ikke har fått økning i driftstilskudd knyttet til nybygg, er på 5.8 %. Om beregnet pris- og lønnsvekst holder seg på Regjeringens beregnede 3.8 %, kan det være et skritt i riktig retning for å motvirke langtidseffekten av ABE-reformen. Museumsforbundet mener dette må overvåkes nøye fremover, også av denne komiteen. Selv om flere av museene opplever økende besøkstall er det fortsatt mange som ligger etter 2019-nivået. De faste driftsmidlene er avgjørende for god utvikling i museene for at de skal fylle alle oppgaver på en forsvarlig måte og gi gode tilbud til et bredt publikum.

Vi vil i tillegg peke på noen særlig kritiske punkter for museene i budsjettforslaget som er viktige å prioritere:

- **Gaveforsterkningen:** Har vært avgjørende for å opprettholde handlingsrom og god utvikling i museene, som har mistet betydelige ressurser etter fjerningen av ordningen. Så langt har ikke regjeringen foreslått den kompenserende satsingen som ble varslet i Hurdalsplattformen. Museumsforbundet foreslår at man etablerer en satsing på bygningsvern i museene som tilsvarer nivået for deres andel av tildelinger fra ordningen. Dette er det stort behov for, og det er også et satsingsområde i Museumsmeldingen.
- **Forskningssatsing- stipendiatstillinger:** Denne satsingen foreslås bare videreført slik at igangsatte prosjekter sikres. For at satsingen skal få effekt for museumssektoren må den styrkes. Museumsforbundet foreslår en økning på fem mill. kroner til dette formålet for 2024.
- **Bevaringsprogrammet for teknisk-industrielle anlegg og øvrige poster i KLDs budsjett:** For 2024 foreslås det for de fleste poster en økning på 6,4 % fra saldert budsjett 2023. Det er imidlertid gledelig at tilskuddet til fartøyvernsentrene økes med 19,3 %. Med tanke på at tilskuddet til teknisk-industrielle anlegg har stått stille lenge, er dette et positivt signal. I forrige høring uttrykte Museumsforbundet bekymring for at forskriftsendringene på sikt kunne få betydelige negative konsekvenser for de prioriterte museumsanleggene dersom det ble åpnet for flere anlegg. Mange års satsing vil kunne forvitre, ikke minst vil det bety et betydelig tap av kompetanse. Bevaringsprogrammene for TIK bør videreføres som en tilskuddsordning, og det bør lages et eget deltema for disse i Riksantikvarens arbeid med nye bevaringsstrategier. Det er viktig at museene anses som en viktig ressurs i arbeidet med bevaring av viktige kulturminner fremover.
- **Mangfold:** Budsjettets fokus på mangfold ble for 2023 svekket ved at mangfoldstilskudd til flere museer (Oslo Museum, Nord-Troms Museum, Stiklestad Nasjonale Kultursenter og Henie-Onstad kunstsenter) ble overført til spillemidlene. For 2024 ser det ut til at disse er utradert. Med Kulturdepartementets tydelige fokus på likestilling, LHBTQ, ytringsmangfold og demokrati, er dette et negativt signal til museer som har arbeidet godt med dette gjennom mange år. Dette er viktig, ikke minst i lys av den politiske utviklingen i Europa.
- Museene har lenge meldt stort behov for et nytt fagsystem for lydarkiv. En satsing på dette området vil kunne støtte det gode forslaget om tildeling to millioner kroner til samisk språkutvikling og samisk lydarkiv.

Forslag til satsing: I Museumsmeldingen trekkes behovet for tilgang til digitale forskningsdatabaser med faglitteratur frem som et viktig skritt i styrkingen og profesjonaliseringen av forskningsarbeidet i museene. Vi ber om at komiteen støtter opp om dette forslaget, og at den bidrar til å finne egnede måter dette kan realiseres for enklere tilgang til forskningsartikler for museene. Det vil bidra til økt kvalitet på forskningen som utføres i museene utenfor UH-sektoren. Museumsforbundet bidrar gjerne i en dialog om å finne egnede løsninger på dette. Vi ber om at komiteen har dialog med Utdannings- og forskningskomiteen, og de respektive departementene, og på denne måten bidrar til å sikre at Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet begge bidrar til å realisere dette.